

בבית המשפט העליון

בע"מ 8215/15

לפני: כבוד השופט מ' מזוז

המבקש: פלוני

נגד

המשיבה: פלונית

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 15.10.2015 בעמ"ש 16415-02-14 (ע"י כב' השופטים, י' שנלד, ס"נ אבי"ד, ד"ר ק' ורדי ס"נ ו-ח' ברנר)

בשם המבקש: עו"ד אורלי לוי-ברון

החלטה

1. עניינה של בקשת רשות ערעור זו בתביעתו של המבקש (להלן: האב) לביטול או להפחתת דמי המזונות שהוא משלם לבתו, המשיבה (להלן: הבת).

2. האב ואם הבת (להלן: האם) נישאו זה לזו בשנת 2003. כארבעה חודשים לאחר הנישואין, בעודה בהיריון, עזבה האם את ביתם המשותף, וכעבור מספר חודשים ילדה את בתם. מאז לידתה לא ראה האב את הבת. ניסיונותיו להשיג הסדרי ראייה נתקלו בחומה בצורה מצדה של האם, שאף לא כיבדה החלטות שיפוטיות בנושא. בשורה התחתונה לא נוצר קשר בין האב לבתו מאז היוולדה, ולמרבה הצער זהו המצב עד עצם היום הזה.

3. בשנת 2004 הגישה האם תביעה נגד האב לתשלום מזונות הבת, והאב חויב לשלם לבת מזונות בסכום של 2,150 ₪ + 150 דולר עבור מדור עד הגיעה לגיל 6; ומגיל 6 ועד הגיעה לגיל 18 סכום של 1,750 ₪ + 150 דולר עבור מדור.

4. בשנת 2012, בהיות הבת כמעט בת 9 שנים, הגיש האב תביעה לביטול ולחלופין להפחתת מזונותיה. בית המשפט לענייני משפחה בתל אביב (כב' סגנית הנשיאה ט' סיון ז"ל) קיבל את התביעה. בפסק דינו קבע, כי יש דמיון בין המצב במקרה זה למצב של "בן סרבן", וזאת הגם שאין לתלות את האשם ל"סרבנות" בבת עצמה שכלל לא מכירה את אביה, אלא באמה. הודגש כי הפסיקה הכירה באפשרות העקרונית לשלול או להפחית את מזונותיו של "בן סרבן", ונקבע כי בנסיבות מקרה זה יש מקום להפחית - אך לא לשלול - את המזונות המשתלמים לבת עד כדי סכום של 1,500 ₪ לחודש, כולל הוצאות מדור.

5. על פסק דין זה הגישו האב והאם ערעורים לבית המשפט המחוזי שנדונו לפני הרכב כב' סגני הנשיאה י' שנלר, ד"ר ק' ורדי וכב' השופט ח' ברנר. בפסק הדין דחו השופטים, פה אחד, את ערעור האב, אך נחלקו בדעותיהם באשר לערעורה של האם. שופטי הרוב (סגן הנשיאה ד"ר ק' ורדי והשופט ח' ברנר) סברו כי יש לקבל את ערעור האם ולבטל את פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה. סגן הנשיאה ד"ר ק' ורדי קבע כי יש לבחון האם הסרבנות נובעת אך ורק מרצונה של הבת, האם קיימת אשמה מצד ההורים והאם ננקטו מצדו של האב כל המאמצים לצורך קיום הקשר עם בתו. בנסיבות המקרה הקונקרטי סבר סגן הנשיאה ורדי, כי לא ניתן לייחס לבת את הסרבנות לקיום הקשר עם האב, ולא ניתן לומר כי האשם להעדר קשר רובץ לפתחה של האם באופן בלעדי; ולפיכך אף קשה לראות בבת כ"מורדת" באביה. כן נקבע כי גם לא כלו כל הקיצין באשר לאפשרות שיתקיים קשר בין האב לבת בעתיד וכי בענין זה על האב למצות את כל ההליכים הנוגעים לקיום הסדרי הראייה. בנוסף נקבע כי הפחתת דמי המזונות, בהתחשב בהכנסתה הנמוכה של האם, עלולה לפגוע בצרכיה הבסיסיים של הבת.

השופט ח' ברנר הצטרף לתוצאה אליה הגיע סגן הנשיאה ד"ר ק' ורדי אך נימוקיו היו שונים. לדידו, בהתאם לקביעותיו העובדתיות של בית המשפט לענייני משפחה המבוססות על שורה של החלטות שיפוטיות קודמות, רובצת האשמה הבלעדית להעדר הקשר בין האב לבת לפתחה של האם. עם זאת, סבר השופט ברנר כי הדרך

להתמודד עם התנהגותה של האם היא על-ידי נקיטת הליכים שיופנו כנגד האם ישירות, ולא באמצעות הפחתת המזונות המגיעים לבת.

לעומתם, שופט המיעוט, סגן הנשיאה י' שנלר, סבר כי יש לדחות את הערעור מטעמיו של בית המשפט לענייני משפחה. אשר לערעורו של האב (שנדחה כזכור פה אחד), העיר סגן הנשיאה שנלר - ולדברים אלה הצטרף השופט ברנר - כי אם המצב לא ישתנה לאחר שתגיע הבת לגיל 15, ייתכן שיהיה מקום לבחון מחדש את חובת המזונות המוטלת על האב ואת שיעורם.

כאמור, תוצאתו של פסק הדין הייתה דחיית ערעורו של האב וקבלת ערעור האם, כך שמזונות הבת נותרו כשהיו.

6. כנגד פסק דינו של בית המשפט המחוזי הגיש האב בקשת רשות ערעור. בבקשה נטען כי יש מקום ליתן רשות ערעור שכן במקרה זה מתעוררות שאלות החורגות מעניינם הפרטני של הצדדים, ביניהן השאלה האם ניתן לייחס לקטין שאינו מכיר את אביו בעטיה של האם המשמורנית סרבנות קשר, והאם ניתן במקרה זה להורות על ביטול או על הפחתת המזונות המשתלמים לקטין. אשר לנסיבות המקרה הקונקרטי, נטען כי בית המשפט המחוזי טעה בקבלו את ערעור האם ובדחותו את ערעור האב. בין היתר נטען כי שופטי הרוב טעו בהפנותם את האב למצות את ההליכים הנוגעים להסדרי הראייה, חלף תביעתו לביטול או להפחתת דמי המזונות. הודגש כי האב נקט בהליכים רבים לטובת מיצוי הענין, וההחלטות השיפוטיות השונות ניתנו לטובתו, אולם חרף זאת עומדת האם במריה. עוד נטען, כי היה על בית המשפט לקבל את ערעורו של האב ולהורות על ביטול תשלום המזונות כליל או לחלופין להפחיתו לסך של 800 ₪ בלבד. נטען כי לא הוכח - בניגוד לדעתו של סגן הנשיאה ד"ר ק' ורדי - כי הפחתה כאמור בדמי המזונות תפגע ברווחתה הכלכלית של הבת במידה ניכרת.

דיון והכרעה

7. לאחר עיון בבקשה ובפסקי הדין של בית המשפט לענייני משפחה ובית המשפט המחוזי, הגעתי למסקנה כי דין הבקשה להידחות.

8. כבר בראשית הדברים ראיתי להעיר, כי אין זה טריוויאלי בעיניי להחיל במקרה זה, על נסיבותיו הייחודיות, את ההלכות הנוגעות לסוגיית שלילת או הפחתת מזונות

מ"בן סרבן". ענייננו, בשונה מן המצב הטיפוסי הרגיל של "בן סרבן", הוא לא בבת המתנכרת לאביה והמסרבת, היא בעצמה (גם אם בלחצי אמה), להכיר בו ולהיפגש עמו; אלא בבת אשר כלל אינה מכירה את אביה, וכעולה מפסקי הדין של הערכאות השונות, רק לאחרונה נודע לה על דבר קיומו. בשורה התחתונה אמנם אין הבת נפגשת עם אביה, וזאת חרף מספר החלטות שיפוטיות בענין; אולם הדבר, לפחות עד עתה, לא נעשה על דעתה שלה. אף אם בחינת המקרה דנן ב"משקפיים" של ההלכות הנוגעות ל"בן סרבן" אינה משוללת יסוד, דומני - בהינתן קביעתה של הערכאה הדיונית כי האשם לנתק רובץ כולו לפתחה של האם - כי נכון היה לבחון תחילה האם הרציונאליים שעומדים בבסיס אותן הלכות (צ' ויצמן "כי יהיה לאיש בן סורר ומורה" פרשת השבוע 297 (התשס"ז)) ישימים גם למקרה זה. ומכל-מקום, וזה עיקר, אין לפגוע בכל מקרה במזונות הבת ככל שהדבר עלול לפגוע בצרכיה הבסיסיים או ברווחתה הכלכלית (רע"א 3761/10 פלוני נ' פלונית, פסקאות ח-יב (15.7.2010)).

9. מכל מקום, גם אם ניתן להשקיף על המקרה דנן כעל מקרה פרטי של "בן סרבן" (ואם לא הרי שממילא דינה של בקשת רשות הערעור להידחות), איני סבור שמתעוררת כאן שאלה כללית-עקרונית. המקרה הוא במובהק יישום פרטני של הדין על הנסיבות הקונקרטיות, וברי שאין הדבר מצדיק מתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי" (ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982)). שופטי הרוב, שלא היו תמימי דעים ביחס לקביעותיו העובדתיות של בית המשפט לענייני משפחה, סברו שניהם כי בנסיבות הענין אין מקום להפחית - וודאי לא לבטל - את חיוב המזונות המוטל על האב, וכי על האב למצות הליכים המופנים כנגד האם באופן ישיר. גם אם בקביעה זו נפלה טעות כלשהי, כטענתו של האב - ואיני מביע כל עמדה - אין טעות זו מצדיקה דיון נוסף לפני ערכאה שלישית במספר. כך גם בנוגע לדחיית ערעורו של האב (שבנוגע לכך אף הותירו שופטי בית המשפט המחוזי פתח להגשת תביעה חדשה לאחר שתגיע הבת לגיל 15). כאמור, לא מצאתי כי בענייננו מתעוררת שאלה כללית-עקרונית המצדיקה מתן רשות ערעור.

10. הבקשה נדחית. אין צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"א באייר התשע"ו (29.5.2016).

ש ו פ ט